

Statistikfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas elva motionsyrkanden från den allmänna motions-tiden 2009 rörande statistikområdet.

Finansutskottet bedömer att behovet av att upprätta statistik om den sociala ekonomin är väl uppmärksammat, liksom behovet av att ta fram ett bredare BNP-mått som beaktar aspekter som inte mäts i penningflöden, exempelvis miljöaspekter. Utskottet framhåller vidare betydelsen av bra statistik för att främja en god kunskap om turistnäringen. Utskottet förutsätter att behovet av att förbättra turistnäringens beskrivning i statistiken kommer att uppmärksammas i samband med en kommande översyn av näringsgrens-koderna. Utskottet anser också att det är viktigt att det finns relevant beslutsinformation om äldre personer, men betonar att det är den statistik-ansvariga myndigheten som bestämmer innehåll och omfattning inom sitt område. Utskottet konstaterar också i betänkandet att betydande initiativ tagits för att förenkla uppgiftslämnandet för företag. Vidare behandlar utskottet motionsyrkanden om ett nytt glesbygdsindex, om att privatisera Statistiska centralbyrån och om att tillföra uppgifter i lägenhetsregistret.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag.

I betänkandet finns 2 reservationer (v).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Ett bredare BNP-mått	6
Förändring av den offentliga statistiken	9
Nytt glesbygdsindex	14
Samordning av statistikinsamling	15
Privatisering av Statistiska centralbyrån	17
Ytterligare information i lägenhetsregistret	18
Reservationer	20
1. Ett bredare BNP-mått, punkt 1 (v)	20
2. Ytterligare information i lägenhetsregistret, punkt 6 (v)	21
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ett bredare BNP-mått

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi314 av Lennart Sacrédeus och Otto von Arnold (båda kd),

2009/10:Fi317 av Anne-Marie Pålsson (m) och

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 35.

Reservation 1 (v)

2. Förändring av den offentliga statistiken

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi212 av Stefan Wikén m.fl. (s),

2009/10:Fi244 av Eva Flyborg och Liselott Hagberg (båda fp)
yrkande 1,

2009/10:Fi257 av Bosse Ringholm (s) och

2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 2.

3. Nytt glesbygdsindex

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fi308 av Sven Bergström och Kenneth Johansson (båda c).

4. Samordning av statistikinsamling

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fi226 av Andreas Norlén och Annicka Engblom (båda m).

5. Privatisering av Statistiska centralbyrån

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fi223 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m).

6. Ytterligare information i lägenhetsregistret

Riksdagen avslår motion

2009/10:So583 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 19.

Reservation 2 (v)

Stockholm den 2 mars 2010

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Roger Tiefensee (c), Nina Lundström (fp), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Jörgen Hellman (s), Mikael Damberg (s) och Mats Pertoft (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas elva motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2009 som rör statistikområdet.

Utskottets överväganden

Ett bredare BNP-mått

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att ta fram ett bredare BNP-mått som även tar hänsyn till aspekter som inte mäts i penningflöden, exempelvis miljöaspekter. Utskottet finner att frågan är väl uppmärksammasad, inte minst genom pågående initiativ inom EU.

Jämför reservation 1 (v).

Motionerna

Anne-Marie Pålsson (m) framför i *motion 2009/10:Fi317* att bruttonationalprodukten (BNP) är ett ofullständigt mått som bara delvis speglar ett lands välfärd eftersom dess omfattning begränsas till sådana aktiviteter som utförs på en marknad. Motionären pekar på att det finns en rad dimensioner som inte fångas upp av BNP-måttet, t.ex. miljöförstörelsen, hälsoläget, fördelningen av produktionen och mjuka dimensioner som gemenskap och känsla av trygghet. Motionären önskar att en översyn görs av hur BNP-måttet kan vidgas för att även inkludera sådana aktiviteter som utförs utanför marknaden, för att på så vis få ett mått som bättre speglar vår välfärd.

Även i *motion 2009/10:Fi314 av Lennart Sacrédeus och Otto von Arnold (båda kd)* anföras att det nuvarande BNP-måttet är ett ofullständigt sätt att mäta välfärd på eftersom det för strikt avgränsar levnadsstandarderna i ett land till monetära termer. Motionärerna vill därför att ett bredare mått på välfärdsutveckling används parallellt med BNP-begreppet. De anser vidare att ett sådant instrument bör bygga på att mäta ekonomisk tillväxt i förhållande till resursförbrukningen. Motionärerna konstaterar att det finns mycket teori för hur en miljöjusterad nettonationalprodukt (NNP) ska tas fram men att det visat sig vara svårt att därifrån utveckla ett empiriskt grönt NNP-mått. De svenska försök som hittills gjorts har sin grund i den statliga utredningen *Räkna med miljön* från 1991. Motionärerna menar att regeringen nu måste göra en ny ansats och föreslår att regeringen utreder förutsättningarna för att kvantifiera en grön NNP.

Även i *motion 2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v)* påtalas att BNP endast mäter de värden som mäts i penningflöden och därför inte beaktar vare sig ekologiska, sociala eller kulturella värden. De menar därför att den ensidiga fokuseringen på BNP leder fel för samhällsdebatt och beslutsfattare. Motionärerna efterfrågar följaktligen i *yrkande 35* att en parlamentarisk beredning tillsätts med uppdrag att lämna förslag på välfärdsmått för

att beskriva en hållbar utveckling. De pekar på att FN:s Human Development Index (HDI) är ett exempel på mått som används för att jämföra länder och som bl.a. också tar hänsyn till hälsa.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet påminner inledningsvis om att utskottet behandlade frågan om en grön NNP i betänkande 2008/09:FiU2. Utskottet underströk då att hållbar utveckling var ett av de viktigaste målen, inte bara i den ekonomiska politiken utan i så gott som all politisk verksamhet. Utskottet betonade därför vikten av att det finns väl utvecklade indikatorer och statistik som visar om samhället utvecklas i en ekologiskt hållbar riktning. Utskottet kan åter instämma i detta ställningstagande.

Finansutskottet konstaterade även att Sverige jämfört med många andra länder har en relativt lång erfarenhet av att ta fram och utveckla olika gröna räkenskaper och indikatorer. Som en följd av den statliga utredningen *Räkna med miljön* från 1991 (SOU 1991:37–38) fick Statistiska centralbyrån (SCB), Naturvårdsverket och Konjunkturinstitutet (KI) i uppgift att utveckla det svenska arbetet med miljöräkenskaper. SCB fick i uppdrag att ta fram fysiska miljöräkenskaper som beskriver flödet i ekonomin av miljöförstörande ämnen. Naturvårdsverket skulle utveckla indikatorer och index för tillståndet och förändringarna i de svenska ekosystemen, medan KI fick i uppgift att utveckla metoder för monetära miljöräkenskaper och utveckla miljöekonomiska modeller för samhällsekonomiska analyser.

Det kan också påminnas om att i propositionen *Förslag till statsbudget för budgetåret 1994/95* (prop. 1993/94:100) redovisade dåvarande regering sin politik för en varaktigt hög tillväxt vars miljöeffekter är förenliga med naturens förmåga att bearbeta och tåla olika sorters miljöbelastning. I propositionen delgavs att inriktningen på ovannämnda uppdrag till KI och SCB bl.a. skulle vara att etablera monetära räkenskaper som redovisar de löpande kostnaderna för miljö- och naturresursförstöringen vid sidan av de traditionella nationalräkenskaperna. Regeringen framhöll att det i många avseenden handlade om grundläggande vetenskaplig kunskapsuppbyggnad och att vägen till ett färdigt system var lång.

Finansutskottet underströk i betänkande 2008/09:FiU2 att en viktig beståndsdel i NNP var de monetära miljöräkenskaperna, dvs. beräkningar som uppskattar storleken av och sätter pris på miljöskador eller förändringar i naturkapital som t.ex. biomassa, mark, vatten och luft. KI har sedan 1992 utvecklat miljöräkenskaper och deltagit i det internationella arbetet med att ta fram sådana, främst i FN:s regi. Verket avslutade dock sitt arbete med monetära miljöräkenskaper 2004 för att i stället satsa resurserna på t.ex. utvärdering av miljöpolitiska styrmedel. KI publicerade i oktober 2008 rapporten *How are Green National Accounts Produced in Practice?* (working paper no. 105). I rapporten redovisades en översikt

över det internationella arbetet med att utveckla monetära räkenskaper samt myndighetens erfarenheter på området. KI beskrev de stora praktiska svårigheter som finns med att ta fram en grön NNP och därmed också monetära miljöräkenskaper. En av verkets slutsatser i rapporten var att även under de bästa omständigheterna är det orealistiskt att anta att vi inom överskådlig framtid skulle kunna producera grön NNP som löpande statistik.

I mars 2008 fick Statskontoret i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera det miljöekonomiska arbete som bedrivs vid KI, SCB och Naturvårdsverket (dnr Fi2008/2301). Analysen skulle utgöra ett underlag för regeringens ställningstagande till hur verksamheten kunde utvecklas och förbättras. Statskontoret presenterade sedermera i mars 2009 rapporten *Miljöekonomiskt arbete vid Konjunkturinstitutet, Statistiska centralbyrån och Naturvårdsverket* (2009:3). Statskontoret bedömer här att KI, SCB och Naturvårdsverket i huvudsak nått så långt det fanns skäl att förvänta samt att det saknas skäl att radikalt ompröva dagens modell för miljöekonomiskt arbete vid myndigheterna. I rapporten föreslås dock bl.a. att KI, som är den av de tre myndigheterna som har en tydligt fristående miljöekonomisk analysroll, ges en utökad och förstärkt roll på området. Det föreslås därför att KI bör arbeta med att

- ge miljöekonomiskt metodstöd åt myndigheter m.fl. när dessa ska göra samhällsekonomiska konsekvensanalyser av planerade åtgärdsförslag på exempelvis miljöområdet
- utveckla ett bredare utbud av modeller än i dag
- agera bryggfunktion mellan forskning och politik/praktik på området, bl.a. genom att inrätta ett miljöekonomiskt råd.

Statskontorets förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet (Finansdepartementet).

I sammanhanget vill utskottet även framhålla att Europeiska kommissionen den 20 augusti 2009 presenterade meddelandet *Bortom BNP – Att mäta framsteg i en föränderlig värld* (KOM(2009) 433). I meddelandet understryks behovet av att komplettera BNP med statistik som täcker andra ekonomiska, sociala och miljömässiga faktorer. Kommissionen föreslår i meddelandet ett antal åtgärder som kan vidtas på kort till medellång sikt

- komplettera BNP med indikatorer avseende miljö och samhälle; det framgår bl.a. att kommissionen avser att lägga fram en försöksversion av ett index för miljöbelastning under 2010
- beslutsunderlag om miljö och samhälle i nästintill realtid
- mer tillförlitlig rapportering om fördelnings- och jämlikhetsfrågor
- utveckling av en EU-resultattavla för hållbar utveckling
- utvidgade nationalräkenskaper som också omfattar frågor om miljö och samhälle.

Kommissionen avser att senast under 2012 rapportera om genomförandet och resultaten av de åtgärder som redovisas i meddelandet.

Utskottet vill också framhålla att under de senaste åren har ett stort antal rapporter publicerats om hur BNP-måttet kan kompletteras. Bland aktuella initiativ kan nämnas den s.k. Stiglitzkommissionen som inrättades i februari 2008 i Frankrike för mätning av ekonomiska resultat och samhällsutveckling. Stiglitzkommissionen presenterade den 15 september 2009 rapporten *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress* med förslag om vilken ytterligare information som kan krävas för att få fram en mer relevant bild av samhällsutvecklingen. På uppmaning från rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofin) den 10 november 2009 pågår för närvarande arbete inom det europeiska statistiksystemet med att följa upp kommissionsmeddelandet ovan liksom Stiglitzrapporten för att bl.a. identifiera inom vilka områden statistiken behöver förstärkas. Utskottet välkomnar detta initiativ.

Mot bakgrund av ovanstående finner utskottet att frågan om ett breddat BNP-mått är väl uppmärksammat och avstyrker därför motionerna Fi314 (kd), Fi317 (m) och MJ468 (v) yrkande 35.

Förändring av den offentliga statistiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att förändra den offentliga statistiken. Utskottet förutsätter att behovet av att förbättra turistnäringens beskrivning i statistiken kommer att uppmärksammas i samband med en kommande översyn av näringsgrenskoderna 2012. Utskottet anser också att det är viktigt att det finns relevant beslutsinformation om äldre personer, men betonar att det är den statistikansvariga myndigheten som bestämmer innehåll och omfattning inom sitt område. Utskottet bedömer vidare att behovet av att upprätta statistik om den sociala ekonomin är väl uppmärksammat.

Bakgrund

Svensk näringsgrensindelning (SNI) tillämpas för redovisning av branschstatistik. SNI är primärt en aktivitetsindelning varigenom produktionsenheter som företag och arbetsställen klassificeras efter den aktivitet som bedrivs. SNI 2007 är den nu aktuella versionen som fastställdes av Statistiska centralbyrån (SCB) i maj 2007 och tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2008. SNI 2007 baseras på EU:s näringsgrensindelning (NACE Rev.2) som i sin tur är kopplad till en internationell indelning rekommenderad av FN.

Större revideringar av näringsgrenskoderna görs med 10–15 års mellanrum, men mindre revideringar kan göras däremellan. Nästa större revidering är tänkbar kring 2020. En mindre revidering planeras dock redan till 2012. Revideringarna utgår från de förändringar som sker inom näringslivet i stort. Frågan om revideringar drivs från näringslivet, näringslivsorganisationer och andra intresseorganisationer. Även statistikmyndigheter involveras i arbetet.

Motionerna

I *motion 2009/10:Fi212 av Stefan Wikén m.fl. (s)* konstateras att företagen som arbetar inom turismen är många och mångfasetterade. Motionärerna påtalar emellertid att det är långt ifrån alla som i statistiken räknas som turistföretag. De hänvisar till en undersökning som gjorts av föreningen Turism i Sverige och som visar att hälften av turistföretagen har en SNI-kod som inte är kopplad till turistnäringen. Motionärerna understryker dock behovet av funktionella SNI-koder för att kunna satsa rätt och följa upp den verkliga betydelsen av turismen. De efterlyser därför en översyn av SNI-koderna så att dessa blir funktionella även för de små turistföretagen på landsbygden. *Bosse Ringholm (s)* tar upp samma frågeställning i *motion 2009/10:Fi257*. Motionären påminner om att SNI-koderna är uppbyggda för den gamla basindustrin och att de inte har följt med i företagets utveckling mot tjänstebaserad verksamhet och turism. Motionären framhåller dock att den tillgängliga statistiken över turismens omfattning i olika regioner kan bli missvisande om inte SNI-koderna är tydliga. Motionären anmärker mot att såväl politiker som landets turistföretagare följaktligen tvingas basera beslut på bristfällig fakta. Initiativ efterfrågas därför för att komma till rätta med bristen på fungerande SNI-koder för turistnäringens småföretagare; motionären föreslår exempelvis att någon eller några myndigheter får i uppdrag att modernisera koderna.

I *motion 2009/10:Fi244 av Eva Flyborg och Liselott Hagberg (båda fp) yrkande 1* framförs önskemål om förändring av den offentliga statistiken. Motionärerna anför att det finns ett stort behov av bättre statistik rörande äldre kvinnor och män. De pekar på att andelen äldre har ökat snabbt under 1900-talet och att vår livslängd ökat med ca 25 år men att tillgänglig statistik ofta inte går längre fram än till 64 år. Vidare påtalar motionärerna att den statistik som finns även har andra brister, som t.ex. begränsade möjligheter att kombinera uppgifter om vissa åldrgrupper.

I *motion 2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 2* föreslås att SCB och andra relevanta myndigheter får i uppdrag att löpande följa utvecklingen inom den sociala ekonomin för att upprätta statistik inom området. Motionärerna anför att tillgången till statistik är en avgörande faktor för att synlig- och tydliggöra utvecklingstendenser. För att kunna värdera den

sociala ekonomins betydelse i samhället, t.ex. genom antalet sociala företag, antalet anställda och fördelning inom olika branscher, förespråkas att den sociala ekonomin ska vara ett eget statistikområde.

Finansutskottets ställningstagande

SNI-koder för turistnäringen

Utskottet noterar att finansminister Anders Borg den 24 april 2009 besvarade en interpellation med likalydande frågeställning från Bosse Ringholm (s) som den han tar upp i motion Fi257. Statsrådet konstaterade då att den nuvarande näringsgrensindelningen (SNI 2007) är resultatet av en omfattande revidering av klassifikationer för ekonomiska aktiviteter och produkter som inleddes 2002. Revideringen pågick till 2007 och resulterade i en kraftig ökning av antalet tjänstebranscher på olika nivåer i klassifikationen. Några nya turismspecifika koder föreslogs dock inte. Statsrådet konstaterade att SCB remitterade förslaget till nuvarande SNI-koder både till myndigheter och näringslivsorganisationer och att många ändringsförslag då framfördes, dock inga som rörde turistnäringen. Statsrådet betonade också att den svenska indelningen är godkänd av EU och att Sverige inte på egen hand kan göra löpande förändringar eftersom det skulle försvåra jämförelser av statistiken. Statsrådet bedömde därför att möjligheterna att göra en specifik nationell statistik avseende turistnäringen var begränsade.

Finansministern påminde vidare om att en mindre revidering av näringsgrenskoderna är planerad från 2012. Statsrådet delgav att ett ingångsvärde från svensk sida i det arbetet kunde vara att turistnäringen bör få en bättre beskrivning och en bättre återgivning i statistiken.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 24) att turistnäringen är en framtidsnäring som kan bidra till att skapa tillväxt i stora delar av Sverige, inte minst på landsbygden. Utskottet delar denna bedömning och välkomnar insatser för att ta vara på Sveriges potential och attraktionskraft som ett konkurrenskraftigt och hållbart turistland. Utskottet vill i sammanhanget framhålla betydelsen av bra statistik för att främja en god kunskap om turistnäringen. Utskottet förutsätter att behovet av att förbättra turistnäringens beskrivning i statistiken kommer att uppmärksammas i samband med den ovan nämnda översynen av SNI-koderna 2012. Motionerna Fi212 (s) och Fi257 (s) avstyrks följaktligen.

Statistik om äldres situation

Beträffande motion Fi244 (fp) yrkande 1 rörande statistik om äldres situation vill finansutskottet påminna om att utskottet behandlat liknande förslag tidigare år, senast i betänkande 2008/09:FiU2. Utskottet underströk då vikten av att det finns relevant beslutsinformation om frågor rörande äldre personer. Utskottet konstaterade dock, i likhet med tidigare behandling, att det sedan statistikreformen vid mitten av 1990-talet är de statistikansvariga

myndigheterna som bestämmer innehållet och omfattningen av statistik inom sina respektive områden och med hänsyn till användarnas behov, statistikens kvalitet och kostnad. Utskottet utgick ifrån att statistikreformen efterlevdes så att användarnas inflytande över statistiken sätts i fokus när beslut om omfattning och inriktning av statistiken tas. Utskottet kan åter instämma i detta ställningstagande.

Utskottet konstaterade samtidigt att det under de senaste åren skett en del förändringar som gått i den riktning som motionärerna föreslog. Till exempel hade de övre åldersgränserna i SCB:s stora årliga undersökning om levnadsförhållanden tagits bort. Sedan 2007 redovisar dessutom arbetskraftsundersökningarna (AKU) uppgifter för åldersgruppen 15–74 år i stället för som tidigare åldersgruppen 16–64 år. Denna information finns numera tillgänglig från 2001 och framåt.

I sammanhanget kan också nämnas att EU:s statistikkontor Eurostat i november 2008 presenterade en undersökning på temat övergång från arbete till pension (*Transition from work into retirement*, 2008 edition). Studien fokuserade på individer i åldersgruppen 50–69 år och syftade till att bl.a. identifiera de faktorer som påverkar beslutet att gå i pension eller att skjuta upp ett sådant beslut. Eurostat planerar att genomföra en ny sådan undersökning 2012. Det kan också uppmärksammas att Eurostat under 2008 även publicerade en översikt över europeiska mäns och kvinnors situation (*The life of women and men in Europe – A statistical portrait*, 2008 edition). I denna studie ägnas ett av huvudavsnitten specifikt åt situationen för de äldre.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrks motion Fi244 (fp) yrkande 1.

Statistik om den sociala ekonomin

Med anledning av motion N389 (mp) yrkande 2 vill utskottet inledningsvis påminna om att regeringen i november 2007 lämnade i uppdrag åt Verket för näringslivsutveckling (Nutek, numera Tillväxtverket) att i samråd med Arbetsmarknadsstyrelsen (numera Arbetsförmedlingen), Försäkringskassan och Socialstyrelsen utarbeta ett tvärsektoriellt program med förslag på insatser som stimulerar till att fler sociala företag startar och växer (dnr N2007/7471/ENT). Nutek redovisade sedermera i maj 2008 rapporten *Programförslag för fler och växande sociala företag* (dnr 012-2007-4248). I rapporten presenterades bl.a. ett delprogram med förslag om lärande, statistikutveckling och initiering av behovsmotiverad forskning. Det underströks i rapporten att det saknades systematiserad kunskap om socialt företagande liksom statistik som gör det möjligt att identifiera och analysera de sociala företagen.

Den 23 oktober 2008 fattade regeringen beslut om en överenskommelse med idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting (dnr IJ2008/2110/UF). Regeringens utgångspunkt för överenskommelsen var att erkänna, synliggöra och stärka de idéburna organisationernas roll i det svenska samhället. Inom ramen för dialogen identi-

fierades ett antal hinder för den sociala ekonomins utveckling, bl.a. ofullständig offentlig statistik. I överenskommelsen gjorde därför regeringen ett åtagande om att främja kunskapsuppbyggnad, statistik och forskning om den ideella sektorn och aviserade att utvecklingen av statistiken inom välfärdsområdet kommer att fortsätta i enlighet med budgetpropositionen för 2008, dvs. för att bl.a. bidra till en ökad kunskap om den ideella sektorn och dess verksamheter. Utskottet välkomnar denna intention. Dialogen och överenskommelsen inom det sociala området har i juni 2009 redovisats i en skrivelse till riksdagen (skr. 2008/09:207).

Den 27 oktober 2005 tillsatte den dåvarande regeringen en utredning (dir. 2005:117) för att bl.a. lämna förslag om hur statistikförsörjningen när det gäller folkrörelsernas och det övriga föreningslivets verksamhet kunde stärkas och utvecklas. Betänkandet *Rörelser i tiden* (SOU 2007:66) överlämnades till regeringen i september 2007. Betänkandet remissbehandlades och den 26 november 2009 beslutade regeringen propositionen *En politik för det civila samhället* (prop. 2009/10:55). Regeringen underströk i propositionen att det civila samhällets entreprenörskap har stort värde för samhällets och välfärdens utveckling och att det borde främjas. Regeringen framhöll dock att det bl.a. behövdes förbättrad kunskap och statistik om det civila samhället. Regeringen bedömde därför bl.a. att

- hushållens icke-vinstdrivande organisationer (HIO) borde föras upp som ett statistikområde i den officiella statistiken med SCB som statistikansvarig myndighet. En förändring av denna innebörd borde införas i bilagan till förordningen (2001:100) om den officiella statistiken
- SCB borde få i uppdrag att ta fram samlad och kompletterad statistik om det civila samhället. En första sådan redovisning borde om möjligt ske 2011. Statistiken om det civila samhället borde därefter regelbundet sammanställas och analyseras i en rapport om det civila samhället.

Kulturutskottet har sedermera ställt sig bakom regeringens bedömning av hur det civila samhällets entreprenörskap ska främjas (bet. 2009/10:KrU7).

Regeringen beslutade den 28 januari 2010 (dnr IJ2010/137/UF) att uppdra åt SCB att ta fram statistik om det civila samhället i enlighet med FN:s statistiksystem för satelliträkenskaper om ideella organisationer, det s.k. ICNPO-systemet (International Classification of Non Profit Organizations). Av uppdraget framgår att den framtagna statistiken ska omfatta uppgifter om den del av organisationslivet som redan i dag ingår i den ekonomiska statistiken, men även – så långt detta är möjligt – uppgifter om de ideella organisationer som faller utanför dagens statistik. Uppdraget ska redovisas i form av en skriftlig rapport om det civila samhället senast den 15 september 2011.

Av redovisningen ovan framgår enligt utskottets mening att behovet av att upprätta statistik om den sociala ekonomin är väl uppmärksammat. Motion N389 (mp) yrkande 2 avstyrks följaktligen.

Nytt glesbygdsindex

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att införa ett nytt glesbygdsindex. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete inom Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser med en ny modell för territoriella analyser.

Motionen

I motion 2009/10:Fi308 av Sven Bergstöm och Kenneth Johansson (båda c) anförts att en svår och ständigt aktuell fråga är hur landsbygd och glesbygd ska definieras. Motionärerna anser att antalet olika mätmetoder är för stort i dag och att ett gemensamt mått för befolkningstäthet och tillgänglighet måste införas för att säkerställa rättvisa och rättssäkerhet vid regionalpolitiska beslut. De föreslår för detta ändamål ett nytt glesbygdsindex, Rurix (Rurality Index), som utvecklats vid Högskolan i Gävle och som visat goda resultat i sin anpassning till den faktiska befolkningens geografiska fördelning och storlek.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att i Glesbygdsverkets regleringsbrev för 2008 (dnr N2007/10004/RT) fick myndigheten i uppdrag att i samråd med Statens jordbruksverk ta fram en kunskapsöversikt som belyser landsbygdsbegreppet ur olika perspektiv och att med utgångspunkt i detta underlag lämna förslag på metoder för att beskriva landsbygden. Uppdraget redovisades i mars 2008 i rapporten *Landsbygdsdefinitioner i Sverige och andra länder*. Glesbygdsverket bedömde här att ur ett nationellt analys- och uppföljningsperspektiv var verkets dåvarande modell för indelningar i områdestyper (baserad på resavstånd med bil till tätorter med mer än 3 000 invånare) den mest lämpade av de modeller som beskrevs i rapporten. Verket underströk att modellen var användbar i samband med genomförande och uppföljning av regeringens strategi för att stärka landsbygdens utvecklingskraft. Vidare framhölls att modellen gjorde det möjligt att få en översiktlig bild över utvecklingen i riket och i olika delar av landet, samtidigt som viktiga nyansskillnader kunde åskådliggöras inom exempelvis en region eller kommun. Glesbygdsverket bedömde dock att det fanns möjligheter att utveckla den befintliga modellen och menade att viktiga lärdomar och inslag i ett sådant utvecklingsarbete fanns att hämta från exempelvis andra länders metoder att beskriva och analysera gles- och landsbygder.

Enligt vad finansutskottet erfarit pågår för närvarande ett utvecklingsarbete inom Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) med att ta fram ett nytt sätt att göra territoriella analyser.

Arbetet bygger på en modell som, till skillnad från Glesbygdsverkets modell som utgick ifrån tätorter med mer än 3 000 invånare, inkluderar flertalet tätortsstorlekar för att ge en mer differentierad bild av Sverige och dess befolkningsfördelning. Utskottet välkomnar detta initiativ. Det nya förslaget kommer att bygga på ett nytt index som framställts genom ett antal tillgänglighetsanalyser där målpunkterna är tätorter av olika storlekar, från 200 till 60 000 eller fler invånare. Inom ramen för arbetet bedrivs även ett nordiskt samarbete innebärande att den framtagna modellen kommer att kunna ta hänsyn till data på vardera sida om riksgränsen och därigenom bättre beskriva tillgängligheten i gränsområdena.

Utskottet vill även påminna om att regeringen i mars 2009 till riksdagen överlämnade skrivelsen *En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder* (skr. 2008/09:167). Regeringen konstaterar här att Sverige, liksom många andra länder, har flera olika definitioner av landsbygd. Regeringen anför att det ryms en stor variation av sociala, ekonomiska och miljömässiga förhållanden inom begreppet landsbygd och att det därför inte finns en enda optimal definition. Beroende på syftet med en avgränsning, dess sammanhang och ibland vad som är praktiskt möjligt framhålls att avgränsningarna ser olika ut. Genom att arbeta med olika indelningar och växla perspektiv beroende på vilka utvecklingsmöjligheter och problembilder som analyseras, eller vilka insatser som planeras, anser regeringen att träffsäkerheten på olika insatser ökar. Utskottet kan instämma i denna bedömning.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrks motion Fi308 (c).

Samordning av statistikinsamling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att samordna statistikinsamlingen från myndigheterna. Utskottet hänvisar till att betydande initiativ tagits för att förenkla uppgiftslämnandet för företag.

Motionen

I motion 2009/10:Fi226 av Andreas Nordén och Annicka Engblom (båda m) påtalas att det från företagarkåll ofta lyfts fram att statistikinsamling till olika myndigheter utgör ett av de mer betungande och irriterande inslagen i kontakterna med myndighetsvärlden. Motionärerna anför därför att samtliga statistikinsamlade myndigheter bör samordna sitt arbete i den mån informationsutbyte mellan myndigheterna är möjlig med hänsyn till sekretesslagstiftningen. Målsättningen uppges vara att det ska skapas en gemensam statistikförfrågan från samtliga myndigheter.

Finansutskottets ställningstagande

Regeringens övergripande mål med regelförenklingsarbetet är att åstadkomma en märkbar positiv förändring i företagens vardag. Som ett led i detta ingår regeringens mål att minska företagens administrativa kostnader till följd av statliga regler med 25 % till 2010. Varje departement och myndighet ansvarar för att ta fram underlag och vidta åtgärder inom sitt ansvarsområde för att bidra till målet. Sammanlagt har departement och myndigheter redovisat mer än 940 genomförda, pågående eller planerade åtgärder.

Utskottet vill framhålla att regeringen i september 2008 givit Bolagsverket i uppdrag att ta fram ett förslag till hur företagens uppgiftslämnande till statliga myndigheter kan minska (dnr N2007/8915/MK). Målet var att väsentligt minska detta uppgiftslämnande. Utgångspunkten var att en och samma uppgift bara ska behöva lämnas en gång till statliga myndigheter och att myndigheterna i största möjliga mån ska hämta uppgifter från varandra. Bolagsverket överlämnade sedermera i april 2009 rapporten *Förslag till minskat uppgiftslämnande för företag* (AD 62-1047/2008). Här föreslås bl.a. att ett särskilt samordningsorgan – Uppgiftskravinspektionen – inrättas med uppgift att besluta om åtgärder som innebär att företagens uppgiftslämnande förenklas och begränsas bl.a. genom återanvändning av redan insamlad information. Till stöd för detta arbete föreslås att det förs ett referensregister över näringslivets uppgiftslämnande som innehåller s.k. referensinformation om myndigheternas befintliga uppgiftskrav. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Utskottet konstaterar också med tillfredsställelse att SCB under 2008 har genomfört en prövning av samtliga statistikprodukter där privata näringsidkare är skyldiga att lämna uppgifter. Prövningen avsåg möjligheter till förenklingar genom minskat urval, minskat innehåll och/eller minskad frekvens eller andra förenklingsåtgärder. Arbetet har därefter gått vidare i ett andra steg med uppgift att ta fram konkreta förenklingsförslag som ger en minskad uppgiftslämnarkostnad på 25 % i varje enskild undersökning. De åtgärder som skulle krävas för att nå målet har redovisats liksom en beskrivning av konsekvenserna för kvaliteten i statistiken och för olika användare. Av promemorian *Bruttolista/Arbetsplan med förenklingsåtgärder från Finansdepartementet och myndigheter 2008–2009* framgår att SCB avser att gå vidare med förslagen och så snart som möjligt genomföra de förslag som inte påverkar kvaliteten i alltför hög grad eller är beroende av EG-förordningar. Den åtgärd som anges medföra den största förändringen på statistikområdet är en förenkling av uppgifterna om varuhandel inom EU, Instrastat, som varit ett område som EU-kommissionen under våren 2008 föreslagit som en s.k. Fast Track Action. Förenklingen innebär att tröskelvärdet för rapportering av införsel har höjts, vilket betyder att 3 000 färre företag är skyldiga att rapportera – dvs. en minskning av antalet företag med 20 %. Bland övriga åtgärder för att minska de administrativa kostnaderna kan nämnas att för konjunkturstatistiken för industrin föreslås minsk-

ningar i innehållet vad gäller t.ex. orderingång och orderstock för vissa branscher samt kapacitetsutnyttjande för företag med färre än 50 anställda. Det finns också förslag om att för yrkesregistret minska aktualiteten i uppgifterna genom att övergå från roterande urval med aktualitet på fem år till en aktualitet på sju-åtta år, vilket skulle innebära att antalet företag som behöver rapportera yrkesuppgifter minskar från 47 000 till 38 000 per år.

Ytterligare insatser för att minska rapporteringsskyldigheten inom olika områden är redovisade i regeringens andra skrivelse om regelförenklingsarbetet (skr. 2008/09:206) som överlämnades till riksdagen den 4 juni 2009. Här informeras bl.a. om ett samarbete mellan Statens energimyndighet och Boverket för att förenkla uppgiftslämnande i fråga om energistatistik och uppgifter för energideklarationer. Det meddelas vidare att t.ex. enkätundersökningar om lätta lastbilar har slopats och att man i stället låter inhämta denna information från fordonsregistret. Det rapporteras också att för kreditinstitut, försäkringsbolag och värdepappersbolag har ca 30 % av den totala rapporteringen till Finansinspektionen tagits bort. Exempelvis har nya rapporteringsföreskrifter tagits fram för svenska tjänstepensionskassor som därmed inte längre behöver lämna uppgifter om bl.a. räntenivåer och kollektiv konsolidering. Vidare har ändringar gjorts för t.ex. livförsäkringsföretagen som innebär att de behöver rapportera in färre uppgifter om bl.a. balans- och resultaträkning samt försäkringsbestånd. Utöver att minska antalet inrapporterade uppgifter har Finansinspektionen också – främst för de mindre företagen – sett över periodiciteten i rapporteringen.

I sammanhanget kan även nämnas att som ett led i regeringens målsättning att minska företagens administrativa kostnader inrättade regeringen i maj 2008 Regelrådet (dir. 2008:57) för att bistå regelgivarna i arbetet med regelförenklingar för företagen. Av Regelrådets *Årsrapport 2009* framgår att rådet på inbjudan av SCB har informerat samtliga statistikmyndigheter om Regelrådets verksamhet.

Av redovisningen ovan framgår att betydande initiativ har tagits för att förenkla uppgiftslämnandet för företag. Mot denna bakgrund bedömer utskottet att syftet med motionsförslaget är väl tillgodosett. Motion Fi226 (m) avstyrks följaktligen.

Privatisering av Statistiska centralbyrån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att undersöka möjligheterna att bolagisera och konkurrensutsätta Statistiska centralbyrån.

Motionen

Ulrika Karlsson i Uppsala (m) framhäver i *motion 2009/10:Fi223* vikten av att privatisera SCB. Motionären påtalar att myndighetens arbetsbeskrivning innehåller uppgifter som skulle kunna skötas minst lika bra, om inte bättre, av andra aktörer. Det framhålls att genom en konkurrensutsättning kan ansvaret gentemot kunden leda till en strävan att ständigt förbättra tjänsterna på ett sätt som statliga myndigheter inte alltid kan påvisa. Motionären förespråkar att möjligheterna för bolagisering och konkurrensutsättning av SCB undersöks så att verksamhetens statistiktjänster kan upphandlas på en fri marknad.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har redan tidigare behandlat liknande förslag som i motion Fi223 (m), senast i betänkande 2008/09:FiU2. Motionen avstyrktes då bl.a. med motiveringen att de statistikansvariga myndigheterna vid upphandling av statistik måste följa lagen (2007:1091) om offentlig upphandling. Detta innebär att SCB inte har något företräde till att producera den statistik som myndigheterna upphandlar, utan SCB måste konkurrera med andra statistikproducenter. Utskottet erinrade också om att ett särskilt råd för den officiella statistiken inrättades vid SCB 2002 för att öka användarnas inflytande på statistikproduktionen och göra produktionen mer effektiv. Rådet består av sju medlemmar, varav sex utgörs av representanter för statistikansvariga myndigheter.

Utskottet finner inget skäl att ompröva tidigare ställningstagande och avstyrker därför motion Fi223 (m).

Ytterligare information i lägenhetsregistret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att införa uppgifter om våningsplan och tillgång till hiss i lägenhetsregistret. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredning i Regeringskansliet.

Jämför reservation 2 (v).

Motionen

Eva Olofsson m.fl. (v) konstaterar i *motion 2009/10:So583* att det inte finns någon tillförlitlig statistik om hur många hyreshus som saknar tillgång till hiss. Motionärerna efterfrågar därför i *yrkande 19* att antal våningsplan och tillgång till hiss ska synas i lägenhetsregistret.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet behandlade ett likalydande motionsförslag i betänkande 2008/09: FiU2. Utskottet upplyste då om att SCB fått i uppdrag att i samverkan med Lantmäteriet utreda möjligheterna att samla in uppgifter om hiss till lägenhetsregistret (dnr Fi2007/2362). I uppdraget ingick även att bedöma vad en sådan insamling skulle kosta. Resultatet av uppdraget redovisades sedermera den 24 november 2008 i rapporten *Uppdrag att utreda vissa frågor rörande lägenhetsregistret* (dnr 2008/1812). Utredningen visade att det finns relativt goda möjligheter att samla in uppgifter om förekomst av hiss till lägenhetsregistret utan att behöva använda fastighetsägare som direkta uppgiftslämnare. Det anfördes att sådan information skulle kunna inhämtas med hjälp av Posten Meddelande AB:s utdelningsregister. För att minimera kostnaderna framhölls dock att lägenhetsregistret bör vara så komplett som möjligt innan uppgifter om hissförekomst förs in i detta. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Det kan vidare noteras att lägenhetsnumren i lägenhetsregistret är utformade på så vis att våningsplanet framgår av dessa nummer. Av 5 § förordningen (2007:108) om lägenhetsregister framgår att lägenhetsnumret ska anges med fyra siffror varav de två första anger våningsplanet.

Utskottet finner ingen anledning att föregripa utfallet av den pågående beredningen och avstyrker därför motion So583 (v) yrkande 19. Utskottet vill i sammanhanget också betona vikten av att uppbyggnaden av lägenhetsregistret inte försenas. Först när denna är klar blir det möjligt för Skatteverket att börja folkbokföra på lägenheter och därefter för SCB att framställa registerbaserad hushålls- och bostadsstatistik.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ett bredare BNP-mått, punkt 1 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10: MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 35 och avslår motionerna 2009/10: Fi314 av Lennart Sacrédeus och Otto von Arnold (båda kd) och 2009/10: Fi317 av Anne-Marie Pålsson (m).

Ställningstagande

I den allmänna debatten används vanligen bruttonationalprodukten (BNP) per invånare som ett samlat mått på ett lands utveckling och graden av välbefinnande. Denna ensidiga fokusering på BNP leder dock enligt min mening fel för såväl samhällsdebatt som beslutsfattare. BNP mäter endast de värden som mäts i penningflöden. Ingen hänsyn tas till vare sig ekologiska, sociala eller kulturella värden. Problematiken kan illustreras med hjälp av det tyvärr närliggande exemplet av en storm som ödelägger stora delar av ett lands skogsbestånd. På kort sikt leder denna katastrof till ökad BNP eftersom avverkningen av den fällda skogen genererar penningströmmar. Ingen hänsyn tas dock till förlusten av skog och tillhörande värden som biologisk mångfald eller skogen som socialt värde för rekreation. Detta är inte rimligt. Även om BNP-måttet bör behållas för att redovisa penningströmmarnas omfattning i ett samhälle, menar jag att det bör kompletteras med ett eller flera andra mått som är bättre utformade för att beskriva en hållbar samhällsutveckling i dess olika aspekter. Ett exempel på ett sådant mått är FN:s Human Development Index (HDI) som även tar hänsyn till hälsoaspekter.

Vi i Vänsterpartiet anser följaktligen att en parlamentarisk beredning bör tillsättas i Sverige med uppdrag att lämna förslag på välfärdsåtgärder för att beskriva en hållbar utveckling.

Vad jag nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

2. Ytterligare information i lägenhetsregistret, punkt 6 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:So583 av Eva Olofsson m.fl. (v) yrkande 19.

Ställningstagande

För att öka tillgängligheten för t.ex. äldre personer är installation av hiss i våra bostäder en av de mest effektiva åtgärderna. Det saknas emellertid tillförlitlig statistik över t.ex. tillgången till hiss och antalet våningsplan i flerbostadshus. Vi i Vänsterpartiet anser därför att lägenhetsregistret bör utökas till att även innehålla uppgifter om tillgång till hiss samt antalet våningsplan i flerfamiljsfastigheterna. Detta skulle förbättra informationen om hur det ser ut i dagsläget och öka möjligheterna att planera för åtgärder.

Statistiska centralbyrån redovisade redan i november 2008 rapporten *Uppdrag att utreda vissa frågor rörande lägenhetsregistret* (dnr 2008/1812). Här framgår att möjligheterna att med hjälp av Posten Meddelande AB inhämta uppgifter om hissförekomst bör vara goda. Enligt min uppfattning är det därför angeläget att gå vidare och se till att lägenhetsregistret kompletteras med insamlade data om tillgången till hiss i våra bostäder.

Vad jag nu anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Fi212 av Stefan Wikén m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändring av SNI-koderna.

2009/10:Fi223 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om privatisering, bolagisering och konkurrensutsättning av Statistiska centralbyrån (SCB).

2009/10:Fi226 av Andreas Norlén och Annicka Engblom (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samordning av myndigheters statistikinsamling.

2009/10:Fi244 av Eva Flyborg och Liselott Hagberg (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändring av den offentliga statistiken.

2009/10:Fi257 av Bosse Ringholm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av fungerande SNI-koder för turistnäringens småföretagare.

2009/10:Fi308 av Sven Bergström och Kenneth Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att introducera ett nytt samlat glesbygdsindex för befolkningstäthet och tillgänglighet, Rurix (Rurality Index).

2009/10:Fi314 av Lennart Sacrédeus och Otto von Arnold (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att komplettera nuvarande BNP-mått och att utreda förutsättningarna för att kvantifiera en grön nettonationalprodukt, NNP.

2009/10:Fi317 av Anne-Marie Pålsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur BNP-måttet kan breddas för att inkludera sådana aktiviteter som utförs utanför marknaden för att få ett mått som bättre speglar vår välfärd.

2009/10:So583 av Eva Olofsson m.fl. (v):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att antal våningsplan och tillgång till hissars ska synas i lägenhetsregistret.

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v):

35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en parlamentarisk beredning bör tillsättas i Sverige med uppdrag att lämna förslag på välfärdsåtgärder för att beskriva en hållbar utveckling.

2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör uppdraga åt SCB och andra relevanta myndigheter att löpande följa utvecklingen inom den sociala ekonomin för att upprätta statistik inom området.